

حالىقى وزەك ەتۈگە تاباندى بولپ، رەفورما جاساۋدى، ەسك اشۋدى تەرەگدەتپ، چىڭحاي - شيزاڭ ۇسترنىڭ ەكولوگياسن قورعاۋدى جانە جوعارى ساپالى داموۋدى شكەرلەي بلگەرلەتۋ گەرەك

(باسى 1 - بەتتە)

6 _ ايدىڭ 7 - كۇنى تۇستەن كەيىن شي جيىنيڭ شينىڭ قالاسى چىڭجۇڭ رايونىنداى چىڭحاي شىڭيۇان كلەم نوبى شەكتى سەرىك-تەستىگنە بارپى قىزمەت تەكسەردى، تەكسەرۋ - زەرتتەۋ جۇرگىز-دى. ۇندىرىس سەمىخىدا شي جيىنيڭ شىكىزاتتىاردى، ۇندىرىس ئارتىسىن، ۇنىم كورمەسىن كورپ، مەملەكەت دارەجەلى بەىزاتتىق مادەنىيەت مۇراسى جىبايا زاڭرۇ كلەمىن قولەن توقۇ شەبەرلىگىن قورعاۋ، جالعاستىرۇ جاعدايىن ۇعىسىپ، كاسپورىننىڭ جەرگىلىكتى بۇقارانىڭ جۇمىستانۇىن، كىرىسىن ارتتىرۇىن جەبەگەندىگىن تۇرقاتناد-دىردى. كاسپورىننىڭ تەكسەرۋى، جويبالاۋ تاراۋىندا شي جيىنيڭ ۇنىمنىڭ ۇيكەلسىكە توزمىدىلىك دارەجەسى سىناعىن، ۇنىمنىڭ جويا سۇرەتىن زەر سالا كورپ، ۇنىمنىڭ ساتىلۇ جولى مەن كاسپورىند-نىڭ جاڭقالق اشا دامۇ جاعدايىن سۇراستردى. شي جيىنيڭ بىلاي دەپ باسا داربەتەدى: جوعارى ساپالى داموۋدى بلگەرلەلتۇدە ەرەك-شەلگى وتە ايقىن كاسپى سالالارنىن، ومىرشەڭدىگى وتە كۇشتى كاسپورىنداردى يەڭرەۋگە شەبەر بولپ، ەرەكشە كاسپى سالاسى ار-قىلى ساپالى كاسپورىن جەتىلىدىرىپ، كاسپورىننىڭ دامۇى ارقىلى كاسپى سالاسىنىڭ دەڭگەيىن جوعارىلاتۇدى جەبەۋ كەرەك.

چىڭحاي ەرەكشە كاسپى سالاسىن دامىتۇدان زور ۇرس تىنىدىرا الادى، زور سىكەرلىك تە كورسەتە الادى، خالىتتىق كاسپورىنداردى دامۇعا شابىتتاندىراتىن، قولداۋ كورسەتەنىن، جەتەكتەيتىن ساياسات-تىق ورتانى بەلسەندىلىكپەن ازىرلەۋ كەرەك. كاسپورىننىڭ جاڭقالق اشۇنا قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن جەدەل كەمەلدەندىرىپ، كاسپورىند-داردى علمى - تەخنىكاىدا جاڭقالق اشۇ جاعىنداى ۇسىنىلىمەدى ارت-تىرۇعا شابىتتاندىرىپ، ڧادىستۇرلى تەحىنولوگىيا مەن ىسى زامانىى تەخنىكانىڭ ورگانىكالى ۇشتاسۇىن جەبەپ، كاسپورىننىڭ وزەكتى با-سەكەلىك قابىلەتىن كۇشەيتۇ كەرەك. كاسپى سالاسىن جەتىلدىرۇدى، كاسپورىندى دامىتۇدى بۇقارانى جۇمىستاندىرۇمەن، اۋىل - قىستاق-تى گۇلدەندىرىۋمەن، ۇلتىزانتىشىماعىمەن اناغۇرلىم ويداعىداي ۇبىر تۇتاس جووسپارلاپ، بىرەۋى ارقىلى بىرەۋىن جەبەۋ، بىرىنە ۇبىرىن سايەكسىتىرۇ كەرەك.

وسدان كەيىن شي جيىنيڭ شينىڭ قالاسى چىڭشى رايونى ۇنجۇي كوشەسى ەمالى باسقارماسى ۇنىتىڭشياڭ الەۋمەتتىك اۋماعىنا بارپ، ولاردىڭ نەگىزگى ساتى پارتيا قۇرىلىسىن كۇشەيتۇدەن، نە-گىزگى ساتىنى جونگە سالۇدى كەمەلدەندىرۇدەن، ۇلتىزارىنتىشماى، العاباسارلىعىن بلگەرلەتۇ قىزمەتىنىن بەرگەن مالىمەتىن تىڭداپ، سول جەردە جۇمىس ۇبىتتىرىپ جاتقان بۇقارامەن اڭگىمەلەستى. شي جيىنيڭ الەۋمەتتىك اۋماق حاتكەرلىك - سۇرەت ۇينە، باقت اس-جاناسىنا، ساۋىقتىرۇ ۇينە، ۇبى بولمەسىنە، وقۇ ۇينە كىرىپ، زەپ-نەتكە شىققان ادامداردىڭ خاتكەرلىك، سۇرەت ماشىعىن، ان اپتۇعا جاتىغۇىن كورپ، الەۋمەتنىڭ اۋماقتىڭ قارىتارعا اس - سۇ ازىرلەۋ، سالاماتلىق قىزمەت وتەۋ، جىناستار مەن ورنەندەردى سابىقتان كەينى-گى الەۋمەتتىك يىڭلىك سىياتىنى اماناتتاۋعا قىزمەت وتەۋمەن قاتىماما-سىز ەتۇ سىياقتى ڧادىس - امبالدارىن ۇعىستى. الەۋمەتتىك اۋماق الا-ڭىندا شي جيىنيڭ قاۋمالاي كەلگەن بۇقارامەن نىقالاستى تۇردە اڭگ-مەلەستى. ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: الەۋمەتتىك اۋماقتى ۇلتىزارىنتىشماى، العاباسارلىغىنداى ۇلگىلى ورنىن قۇرۇدىڭ ماڭىزدى شەبى تەپ، ار ۇلت خالىقنىڭ قول ۇشتاسقان، تەلكەنەس بولعان جاقسى ڧادىستۇرىن اسقاقتاپت، ۇلتىزارىنتىشماغىنىڭ بەرەكەلى اشغىراى مەن جارساىمەدى مەكەندىن بىرگە قۇرۇ كەرەك. الەۋمەتتىك اۋماقتى جونگە سالۇدىڭ جاقسى بولۇ - بولماۋىنىڭ تەتىگى نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمىندا، قالىڭ پارتيا مۇشەلەرىندە. نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيد-تى سىندى جاۋىنگەر قامالدى ىمتىتى دە كۇشەيتىپ قۇرىپ، الەۋمەت-تىك اۋماقتاعى پارتيا مۇشەلەرىنىڭ، كادرلاردىڭ ۇزدىك ۇلگىلىك رولىن ساۋلەندىرىپ، نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمىنىڭ باشلىغىسىندا-ى نەگىزگى ساتى بۇقاراسىنىڭ ۇوزىن باسقارۇ مەخانىزمىن قاۋىسۇز - داندىرىپ، الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتىن تىڭغىلىقتى تۇردە وتباسىلارنىا دەيىن سىتسەپ، بۇقارانى مازالاعان، ۇيىمىداتقان سىتسەردى جاقسى تىندىرۇ بارىسىندا بۇقارانىڭ ئابىس سەزىمىن، باقت سەزىمىن، حا-ۋىپسىزدىك سەزىمىن جوعارىلاتۇ كەرەك. پارتيانىڭ اۋەلگى ماقسا-تىن، بورىشىن ەستە بەرىك ساقاپت، خالىقنىڭ تۇرمىسىنىڭ ىمتىتى دە باقتى بولۇى ۇشۇن كۇش ۇستىنە كۇش قوسپ، قاچىماي - تالهاي كۇرەس جۇرگىزۇ كەرەك.

6 _ ايدىڭ 8 - كۇنى شي جيىنيڭ حاييەي زاڭرۇ اۋتونومىيالى وبلىسى گاڭچا اۋدانىنا بارپ قىزمەت تەكسەردى، تەكسەرۇ -

زەرتتەۋ جۇرگىزدى. ول الدىمەن چىڭحاي كولى شيانىۋىيۇانعا بارپ، چىڭحاي ولكەسىنىڭ چىليانىشان ۇڭىرىنىڭ جانە چىڭحاي كولىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسىن قورعاۋدى كۇشەيتۇ جونىدەگى تا-نىستىرۇدى تىڭدادى. وسدان كەيىن شارباق جولمەن جايلاۋ ۇجۇ-رەپ ارالاپ كوردى. سۇى ۇمۇلدېر ايدىن - شالقار كول بەتىندە قۇستار سايىران سالىپ ۇجۇر. شي جيىنيڭ بىلاي دەپ باسا داربەتە-دى: چىڭحاي كولىنىڭ ەكولوگىياسىن قورعاۋ جانە قورشاعان ورتا-سىن وگاۋدىڭ ونىمدىلىكتەرى وڭاي - وسپاق قولعا كەلگەن جوق، بارنىشا قاستىرلەپ، ۇزدىكسىز بەكەمدەۋ، كەڭەيتۇ كەرەك. ەكولوگىيا ۇبىزدىڭ باعالى بايلىغىمىز جانە قازىنامىز. مەملەكەتنىڭ ەكولوگىيا ست-راتەگىياسىن ويداعىداي تياناقتاندىرىپ، ۇش وزەن قاينارى قاتارلى مەملەكەتتىك باقشا تۇتۇلىسى سىناق تۇيىندەرنىڭ تاجىرىيەسىن قو-رىتىدىنلاپ، مەملەكەتتىك باقشانى نەگىزگى تۇلعا، جاراتىلىستىق قو-رىقتى نەگىز، جاراتىلىستىق باقشالاردى تولىقتاما ەتكەن جاراتىلىستىق قورىق ۇڭىرى جۇيەسىن جەدەل تۇلعالاپ، جاراتىلىستىق ەكولوگىيا-نى ويداعىداي قورعاۋ، جاراتىلىستىق بايلىقتى ويداعىداي قورعاپ جەتىلدىرۇ، ورگانىزىمدەردىڭ اۋان تۇرۇلگىىن ويداعىداي قورعاۋ كەرەك.

شاليۇخى قالاشىى گولوزاڭگۇڭما قىستاعى مالشىلار شوغىرلى قونىستاندىرىلعان جاڭا قىستاق، 2017 _ جىلى سېىر، قوي باغمىشلىعى سىياقتى كاسپى سالالارنىا سۇيەنىپ تۇتاس قىستاق كەدەيلىكتەن ارنى-دى. شي جيىنيڭ سول ارعا باردى، زاڭرۇ مالىشى سونانسايىراڭ وتبا-سىنداعى ۇلكەندەر مەن بالالاردى باىستاپ، باس شۇجىدى ۇيدە قوناق بولۇعا قىزۇ نىتىمامەن ۇسىنىس ەتتى ”ارى خادا تارتۇ ەتتى. شي جيىنيڭ ۇيگە كىرىپ، ۇيىدىڭ ىشىن، سىرتىن زەر سالا كوردى ارى وتباسىنداىملارمەن بىرگە قوناق بولمەسىندە قورالانا وتىرىپ اڭگىمەلەستى. سونانسايىراڭ اسەرلەنە: مالشىلاردىڭ تۇرمىسىنىڭ جاڭ-سارۋى بۇكىلدەي پارتيانىڭ جاقسى ساياساتىنان كەلدى، كوممۇنىستىك پارتىياعا شىن جۇرەكتەن العىس اينامىز، باس شۇجيىڭ شىن جۇرەكتەن العىس اينامىز، - دەدى. شي جيىنيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: يىپىل جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى قۇرىلغاندىمە-نىڭ 100 جىلدىعى، پارتىيامىزدىڭ دامۇى، زورايۇى وڭاي بولعان جوق، يىلىكتى قولعا كەلتىرۇى وڭاي بولعان جوق، جاڭا جۇڭگونى قۇرۇ وڭاي بولعان جوق، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى باستان - اياق بۇكىل نىتا - پەيىلمەن خالىق ۇشۇن قىزمەت سىتسەگەندىكتەن، ار ۇلتنىڭ باقتىىن كوزدەگەندىكتەن، بۇقارا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىن شىن جۇرەكتەن قولدادى.

سونانسايىراڭ وتباسىنان اتتاناردا قىستاق تۇرعىندارى باس شۇجىدىڭ كەلگەندىگىن كورپ، قىزۇ نىتامەن جول بوينا كەلپ، باس شۇجىدەن سەسەندىك سۇراپ الاقايىلادى. شي جيىنيڭ تەبىرەنە بىلاي دەدى: ۇلىداستاردىڭ باقتى تۇرمىسىن كورپ، مەن ەرەك-شە ۇيىبىدىم. ۇبىمىز ۇزدىكسىز كۇرەس جاساۋىمىز كەرەك، جاڭا جۇڭگو قۇرۇلغاندىمىنعا 100 جىل تولعاندا جۇڭخۇا ۇلتى، ۇسوز جوق، ۇزىنە جۇزىندەگى ۇلتىزارا سىنداى ىمتىپتى دە قايسىلرلپەين قاسقايپ تۇراتىن بولادى. جايپاي سوتسىيالىستىك وسىزماماندانغان مەملەكەت قۇرۇدا بىردە - ۇبىر ۇلتتى قاعسى قالدىرۇعا بولمايدى. جۇڭخۇا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىندا كوپشىلىك تەك اناردىڭ دانىندەي تىمىز ۇيد-سىپ، ۇزارا ەتەنە بولپ، ۇزارا قارايلاشقاندا عانا، ۇلتىنىڭ گۇلدەنۇ ۇلى ارمانىن جۇزەگە اسرۇعا، ۇلتىزارىنتىشماى، العاباسارلى-ەي گۇلىن ماڭگى قۇلىپىرتۇعا بولادى. شي جيىنيڭ كوپشىلىككە ”زاىشىدىلى” دەپ نىزگى تىلەك تىلەدى.

6 _ ايدىڭ 9 - كۇنى تۇستەن بۇرىن شي جيىنيڭ چىڭحاي ول-كەلىك پارتكوم مەن ولكەلىك ۇكەپتەنىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداپ، چىڭخايدىڭ ىغۇرلى قىزمەتتەردە قول جەتكىزگەن ناتىجىلەرىن تۇ-راقتاندىرىپ، چىڭخايداعى ار ۇلت كادر، قايتاسلىق ۇرىس اشۇ-جاڭقالق جاساپ، جۇاڭقارلىشىك ارقالاپ، باقتى سىتسەپ، پارتيا قۇرىل-ماندىغىنىنىڭ 100 جىلدىغىن ۇزدىك ناتىجىەمەن قۇتتىنقاۋلارىن ۇمىت ەتتى. شي جيىنيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: جاڭا دامۇ كەزەڭىنە وتۇدە، جاڭا دامۇ ۇستانىمەن دايەكىتىلەندىرۇدە، جاڭا دامۇ ارناسىن قالىپتاستىرۇدا چىڭخايدىڭ ەكولوگىيالىق حاۋىپسىزدىكتەگى ورنى، مەملەكەت تەرىپتورىياسى حاۋپسىزدىگىندەگى ورنى، بايلىق، ەنەرگىيا حاۋپسىزدىگىندەگى ورنى اناغۇرلىم ماڭىزدى بولا تۇستى. مەملە-كەت تەرىپتورىياسى كەڭىىستىگىن اشۇ، قورعاۋ جاعدايىن جاقسارتىپ، جاسىل، تومەن كومىرتەكتى دامۇعا تاباندى بولپ، ىس جۇزىندىك جاعدايمەن ۇشتاستىرىپ، ارتقىشىلىغىن ساۋلەلەندىرىپ، ولقىلىقتاردان

قاراپ وتىردىم، 2 بالام وقۇعا تۇسە ھاي ۇيدە مال باقتى . - وتكەن-دى ەسىنە العان سونانسايىراڭ: قوي - سېىر ساتىپ الارقلىق اقشامىز بولماعاندىقتان، ۇيىمىزدىڭ 450 مۇ جايىلىمىن 8 سېىر عانا باقتىق، تۇرمىسىمىز ۇبىي - ئىپاي عانا ەدى، - دەدى.

كاسپى سالاسى ارقىلى كەدەيلەردى سۇيەملەلدەۋ قارجىسىنان جانە شىلق سومالى قارىز اقشادان پايداالانعان سونانسايىراڭ بىرىتىندەپ باغمە-شىلىق كۆلەمنى 80 قوي، 20 سېىرغا كەڭەيتتى. بىلىنتر تۇتاس وپاسىندان-ىلارلدىكەن 80 قوي، سېىر باغمىشلىعى، جايىلم سېىلىق، قوسىمىشا قاراجا-تى، الەۋمەتتىك يىڭلىك جۇمىس ورنى سىياقتىلاردان كىرگەن جاليى كىرد-سى 100 مىڭ يۇاننان اسپ، وتباسىنىڭ ادام باسىنا شاققانداى كىرىسى 2015 _ جىلداى 2100 يۇاننان ارتىپ 21 مىڭ يۇانعا جەتەدى.

بۇل كۇندەرى سونانسايىراڭ وتباسى تاس كەرىپىشتى جاناغان ۇيدە وتىرادى. ۇيگە زاڭرۇ كىلمەى توسەلگەن، تۇرلى وتباسى ەلەكتر جايدىقتارى تولىق، كۇن نۇرى اۋلانى نۇرعا بولپ تۇر.

زاڭرۇدا ”مېخىنات بولماسا باقت تا بولمايدى” دەگەن ماقال بار. قاجىرلىلىقەن ەڭبەك ەتىپ، كەدەيلىكتەن ارلىپ بايۇ جولنىا تۇسكەندىكتەن، سونانسايىراڭ 2019 _ جىلى شاليۇخى قالاشىى جاعم-نان ”نانداۋلى كومپارتيا مۇشەسى” بولىپ تۇتاس قوناق بولمە-سنى قوبىلغان داڭقى كۇالىگى كوزگە ەرەكشە تۇسەدى. ”پارتيانىڭ اېزال ساياساتى ۇبىمى مالشىلاردىڭ تۇرمىسىنا سايىن ساحارا سىياقتى

اۋلاق بولپ، جەرگىلىكتى ەرەكشەلىككە يە جوعارى ساپالى دامۇ جولمەن ۇجۇرۇ كەرەك. ۇستىرتنىڭ وزگەشە بايلىق ەرەكشەلىگىن تياناق ەتىپ، جاڭادان گۇلدەنگەن كاسپى سالالارىن بەلسەندىلىك-پەن جەتىلدىرىپ، دۇنيە جۇزىلىك دەڭگەيدەگى تۇزدى كول كاسپى سالاسى بازاسىن جەدەل قۇرىپ، مەملەكەتنىڭ نازا ەنەرگىيا كاسپى سالاسى جوعارى دەڭگەيلى ۇڭىرىن، خالىقارلىق ەكولوگىيالىق سايا-حاتتىڭ كوزەۋلى ۇڭىرىن، جاسىل، ورگانىكالى گەىن، مال شارۋاشى-لىقى ونىمدەرىن سىرتقا شىعارۇ ۇڭىرىن تۇلعالاۋ كەرەك. علمى - تەخنىكا تۇتۇلىسى، مەخانىزمى رەفورماسىن جەدەلدەتەپ، علمى - تەخنىكاىدا جاڭقالق اشۇعا قولداۋ كورسەتۇ جانە جەتىستىكتەردى كا-دەگە جاراتۇ تەيىنىن ارتىتىرىپ، جاسامپاز دارىندىلاردى باۋلۇدى جە-دەلدەتەپ، جاڭقالق اشۇدىڭ ومىرشەڭدىك كۇشىن قاۋلاتۇ كەرەك. پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ جاڭا داۋىردە باتىس بولىكتى قاۋىرت اشۇدى بلگەرلەتەپ جاڭا جاعداي قالىپتاستىرۇ، ”بىر بەلدەۋ، ۇبىر جولى” بىرگە قۇرۇدىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن بلگەرلەتۇ جونى-دەگى سىتراتەگىيالىق ورنالاستىرۇىن دايەكىتىلەندىرىپ، تياناقتاندى-رىپ، چاڭخياڭ ەكونومىيالىق بەلدەۋىن دامىتۇ، خۇاڭخى الايىنىڭ ەكولوگىياسىن قورعاۋ جانە جوعارى ساپالى دامىتۇ سىياقتى ۇڭىرلىك كەلەلى سىتراتەگىيالارمەن بىرىقتىلپەين ۇشتاسىپ، ەكونومىيالىق دامۇدىڭ شىكى قوزعاشۇ كۇشىن كۇشەيتۇ كەرەك. ار دارەجەلى پارتكومدار، اسرەسە، نەگىزگى جاۋاپتى جولداستار ساياسىي جاۋاپ-كەرىشلىكتى ارقالاپ، قازىنا، سالىق، قازىنلىق باقلاۋ سىياقتى قىز-مەنتەردى ۇبىر تۇتاس جووسپارلاپ ويداعىداي يگەرىپ، قازىنا - ەكونومىكا ئارتىسىن قاتايتىپ، ار جاقىتاعى قارجىنى جاقسى باسقا-رىپ، جاقسى پايداالانىپ، فېناىستىق حاۋىپ - قاتەردەن شىن مانىندە ساقىناپ، پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ قازىنا - ەكونومىكا قىزمەتى جونىدەگى باعت - ساياساتىنارى مەن قىزمەت ورنالاستىرۇىن قاتاڭ اتقارپ، ۇنەمشىلدىكىپن تۇرمىس وتكىزۇ تالابىن ناقتى تياناقتاندىرۇ كەرەك.

شي جيىنيڭ بىلاي دەپ باسا داربەتەدى: چىڭخايدىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسىن جاقسى قورعاۋ — ”مەملەكەتنىڭ زور ىسى”. تۇنىق سۇ، جاسىل تاۋ - باعالى بايلىق ۇستانىمەن بەرىك ورناتىپ، جەر شارىنىڭ ۇشىنىشى ۇيەگىنىڭ ەكولوگىياسى شىن مانىندە جاقسى قورعاۋ كەرەك. ۇش وزەن قاينارىن قورعاۋدى چىڭخايدىڭ ەكولوگىيالىق وركەنىيەت قۇرىلىسىنداعى ەڭ ماڭىزدى ورنىعا قويىپ، ەكولوگىيالىق حاۋىپسىزىدىكتى قورعاۋدىڭ، ۇش وزەن قاينارىن قورعاۋدىڭ، ”جۇڭخۇا سۇ مۇنازاسىن” قورعاۋدىڭ كەلەلى بورىشىن ويداعىداي ارقالاۋ كەرەك. مەملەكەتتىك باقشا قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز بلگەرلىمە-تەپ، باسقارۇ تۇتۇلىسىن رەتتەپ، اينالىم مەخانىزمىندە جاڭقالق اشىپ، باقلاۋدى، باسقارۇدى كۇشەيتىپ، ساياساتتىق قولداۋدى نە-ھايىتپ، پايداىلانۇعا، جاپلىلاستىرۇعا بولاتىن ىمتىتى دە كوپ تاجىرىبەلەر تۇرالى نۇمەنسىن جاساۋ كەرەك. قارلى تاۋ، مۇزدىق، وزەن قاينارى-الاپتارى، كىزدەق، سازدىق، جايلىم، كوكال، قۇمدى ىشول سىياقتىلار-دىڭ ەكولوگىياسىن وگاۋدى، قالپىنا كەلتىرۇدى كۇشەيتىپ، چىڭحاي - شىزاڭ ۇستىرتىندەگى ورگانىزمەردىڭ اۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋدى بار كۇشەين بلگەرلەتۇ كەرەك. خۇاڭخى الايىنىڭ ەكولوگىياسى قور-عاۋدى جانە جوعارى ساپالى دامىتۇدى بەلسەندىلىكپەن بلگەرلىمە-تەپ، سۇدىڭ، تۇپراقتنىڭ زايابولۇىن كەشەندى رەتتەپ جونگە سالىپ، سۇ قاينارلارىن قورعاۋ - باپتاۋ قابىلەتىن بەكەمدەپ، جوعا-رىلاتىپ، سۇ بايلىشنان ۇنەمدى، شوغىرلى، جوعارى ۇنىمىدى پايدا-لانۇدى جەبەۋ كەرەك.

شي جيىنيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: خالىققا سۇبىسپەنىش-لىكتى بەرىك ساقىتاپ، خالىققا تىمىز سۇيەنىپ، خالىقتى ۇزدىكسىز با-قتقا كەندەلتىپ، بىرگە بايۇدى تىڭغىلىقتى بلگەرلەتۇ كەرەك. خالىقتى وزەك ەتكەن دامۇ بىدەياسىن ۇنىمىدى شارالارمەن تياناقتاندىرىپ، جۇمىستاندىرۇ، كىرىس ۇبوسى، وقۇ - اعارتۇ، قوعامدىق قاسىمىز-داندىرۇ، مەدەۋ، تۇرمىس ۇبوي، قارىتاردى كۇتەيدمەۋ - باغۇ - تارىيە-لەۋگە اماناتتاۋ، ازىق - تۇلىك حاۋىپسىزدىگى، قوعام اماندىغى سىياقتى ماسەلەلەردى ۇبىر تۇتاس جووسپارلاپ ويداعىداي شەشىپ، ەكولوگىيا مەن خالىق تۇرمىسىنىڭ قاتىناسىن ۇيلەسمىدى ۇبىر جاقىتى تەنىپ، ەكولوگىيانى قورعاۋ مەن خالىق تۇرمىسىن قاتماماسىز ەتۇدىڭ سايەكەستىلگىن جۇزەگە اسىرۇ كەرەك. كەدەيلىكتىن ارلىتۇدان قامال اۋۇدىڭ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋدى، كەڭەيتۇدى اۋىل - قىستاقتى گۇلدەندىرۇمەن ۇنىمىدى ۇشتاستىرۇدى بلگەرلەتەپ، گەىن، مال شارۋاشلىق ونىمدەرىنىڭ ولشەمدەنگەن، جاسىل ۇندىرىسىن كۇ-

ار كۇنى تىڭ وزگەرىستەر اكەلۇدە”.

گولوزاڭگۇڭما قىستاغىندا بارلىق وتباسى سۇمەن شايىلاتىن دا-رەتجانا پايداالانىپتى، اۋلالارىندا اۋتوكولىكتەرى تۇزۇر. انادايىداى جاسىل القاپ پەن 600دەن استام سارىغىش تۇستى مالشىلار جاڭا تۇ-راعى جاراسىم تاۋىپ، اسەم كارتىنا قالىپتاستىرىپ تۇر.

قىستاقىتاعى شاعىن قۇتبۇل الاڭىندا بالالار اسىر سالىپ ويناپ ۇجۇر، قىستاقنىڭ قاسىنا جاڭادان سالىنعان ”گامغرىمىيدو ساياحات دەمالىس ورنىندا” كىيىز، كەزدەمە شاتىرلار جامىراي تىسىڭلەن، ونان سىرت، زاڭرۇ ۇلگىسىندەگى 20 ”شاعىن اعاش ۇي” ساياحات-شىلاردى ساحاراداعى شوپان جىرى ۇلگىسىندەگى سەيىل - سەرۋەن-دى سىزىنۇگە جەنەكتەيدى.

”قازىر قىستاق قوي - سېىر باغمىشلىعى، ەكولوگىيالىق سايا-حات سىندى 2 ۇلكەن كاسپى سالاسىن دامىتىپ وتىر، قىستاقنىڭ كۆللەكتىۋ ەكونومىيالىق كىرىسى بىلىنتر 360 مىڭ يۇانعا جەتىپ، كە-دەيلىكتەن ارىلغان وتباسىلاردىڭ ادام باسىنا شاققانداى كىرىسى 7678 يۇانعا جەتتى”. گولوزاڭگۇڭما قىستاعى پارتيا يەچىپكاسىنىڭ شۇجى سونسايفۇندان بىلاي دەپ تانىستىردى: ”باس شۇجىدىڭ ۇبىزدىك قىستاقسىمىزعا كەلۇى كوپشىلىكتىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن سىنمىىن ورنى ارى ارتتىردى، ەرتەڭمىزدىڭ، ۇسوزىمىز، اناغۇرلىم تاماشا بولاتىندىغىنا سەنەمىمىز كامەل”.

شەيتىپ، ورگانىكالى ەرەكشە كاسپى سالاسىن ۇلعايتىپ، كۇشەيتىپ، اۋىل - قىستاق قۇرىلىسى ارەكەتىن اتقارىپ، اۋىل - قىستاقنىڭ قونىس ورتاسىن جاقسارتىپ، گەنىشى - مالشىلاردىڭ ساپاسىن جوعا-رىلاتىپ، گەىن، مال شارۋاشلىق وڭىرلەرنىڭ مادەنىيەتىن گۇلدەن-دىرۇ كەرەك. شي جيىنيڭ چىڭحاي ولكەلىك پارتكوم مەن ولكەلىك ۇكەپتەكە ۇوزنىڭ مادو جەر سىلىكتىسى اپاتى تۇلغان وڭىردەگى ار ۇلت بۇقاراسىنان شىنايى حال سۇراتىندىغىن جەتكىزۇدى تاپسىر-دى، اپاتتान كەيىنگى قالپىنا كەلتىرۇدى، قايتا قۇرۇدى شىن مانىندە جاقسى يگەرىپ، بۇقارانىڭ قىنىشلىغىن شەشىپ، بۇقارانىڭ كولىگىن ورنىقتىرىپ، بۇقارانى مەيىرگە بولەپ، باقتى، تاماشا تۇرمىستى بىرگە جاراتۇدى تالاپ ەتتى.

شي جيىنيڭ بىلاي دەپ باسا داربەتەدى: چىڭحاي — شەكارا ۇڭىردى ورنىقتىرىپ، زاڭرۇلار رايونىن بەكەمدەۋدەگى سىتراتەگىيا-لىق ماڭىزدى جەر، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ زاڭرۇلار رايونىن جونگە سالۇ جاليى جوياسىن جاليى بەتىنك دايەكتىلەندىرىپ، تۇلعا-لىق جاۋاپكەرىشلىكتى ارقالاۋ كەرەك. پارتيانىڭ ۇلت ساياساتىن جان - جاقىنى دايەكتىلەندىرىپ، جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلعا تانىمىن بەكەمدەپ، ۇلتىزارىنتىشماى، العاباسارلىغىندا ۇلگى كورسەتەتىن ولكە قۇرىلىسىن تەرەڭدەتۇ كەرەك. پارتيانىڭ ىدىن قىزمەتى نەگىزگى با-عىتىن جان - جاقىنى دايەكتىلەندىرىپ، ەلمىزدە ۇندى جۇڭگوشا-لاندىرۇ بەنالىسىنا تاباندى بولپ، ۇندى سوتسىيالىستىك قوعامعا ۇيلەسۇگە بەلسەنە جەنەكتەۋ كەرەك. جاليى تۇلعالىق مەملەكەت حا-ۋپسىزدىگى كوزقاراسىنا تاباندى بولۇ، تومەنگى شەكتە ويلاۋعا تا-باندى بولۇ، مەملەكەتنىڭ حاۋىپسىزدىگىن باتىل قورعاۋ كەرەك. نىندەتتىن ساقاتىنۇ - تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۇدى استە بوساڭ-سىماي ويداعىداي يگەرىپ، اۋىر، ەرەكشە ىرى ۇندىرىس حا-ۋپسىزدىگى شىرعالاڭدارىن ۇنىمىدى تەجەپ، قارا كۇشتەردى الاىتاۋدى، سۇرىقيا كۇشتەردى جوپۇدى ۇدايىلاندىرۇدى بلگەرد-لەتەپ، ساياسىي - زاڭ قوسىنىن تاربيىلەلۇدى، رەتتەۋدى تەرەڭ-دەتەپ، قوعامدىق كەلەلى جاعدايدىڭ جاراسىمدىلىغىن، ورنىقتىل-دىن ساقتاۋ كەرەك.

شي جيىنيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: پارتيامىز 100 جىلدىق كۇرەس بارىسىندا وزىنە ئىان ەرەكشەلىكتەرى بار ۇبىر قىدىرۇ توڭ-كەرىستىك رۇخ جەتىلدىرىپ، قالىپتاستىرىپ، پارتيانىڭ مىزمىماس سەنىمىن، ىتۇبىرلى باستى ماقساتىن، تاڭداۋلى سىتىلىن شوغىرلى ايگە-لەدى، بۇلار ۇبىمىزدى قاچىماي - تالهايى كۇرەسۇگە جىگەرلەندىرەتىن قۇندى رۇخانىي بايلىق. پارتيا تارىخىىن ۇيرەنۇ تارىبىيەسى بارىسىندا پارتيا تارىخىىن ۇيرەنۇ ارقىلى ىمورالدى اسقاقتاۋدا قالىڭ پارتيا مۇ-شەلەرىن، كادرلاردى قىزىل گەندى جالعاستىرۇعا جەتەكتەپ، قاس-تەرىلى ىمورالدىق ساپانى قۇنارلاندىرۇ كەرەك. ۇبىرىنىشى، پارتىياعا ادال بولۇداي ۇلكەن ىمورالدى قاستىرلەۋ كەرەك، قالىڭ پارتيا مۇ-شەلەرى، كادرلار پارتىياعا مۇشە بولغان كىزدە بەرگەن پارتىياعا ادال بولۇ، پارتىياعا مانڭكى وپاسىزدىق سىتسەمۇ سىرتىن ماڭگى ۇمىتپاي، باستان - اياق پارتىياعا ادال بولۇ، پارتيا سىتسىرىنە ادال بولۇ، بەلدى بەكەم بايلاپ پارتىياعا ىلەسۇ، قاي - قاشان دا العان بەتتىنن قايتياۋ كەرەك. ەكىنىشى، خالىقتى باقتقا كەندەلدىرۇ سىندى الەۋمەتتىك ىمو-رالدى قاستىرلەۋ كەرەك، قالىڭ پارتيا مۇشەلەرى، كادرلار خالىق تۇرغىسىندا بەرىك تۇرىپ، باستان - اياق خالىقپەن قىيىن - قىستاقۇ كۇندەردى بىرگە وتكەرىپ، بىيەنتەن دە، زەينەتتە دە بىرگە بولپ، باتلىدىقپەين جاۋاپكەرىشلىك ارقالاپ، بەلسەندىلىكىپن سىكەرلىك كورسەتەپ، شىن مانىندە خالىقتى باقتقا كەنەلتۇدى ەڭ ىتۇبىرلى مىندەت جاۋاپكەرىشلىگى ەتۇ كەرەك. ۇشۇنىشى، ۇوزىن قاتاڭ تاز-تېكە سالۇ ىمورالنى قاستىرلەۋ كەرەك، قالىڭ پارتيا مۇشەلەرى، كادرلار بولھاشى سىكە دەيىن ساق بولۇ، جەكە قالعاندا تا تەجەمدى بولۇ، كىرىشكىسىز ادام بولپ، ىستى كىرىشكىسىزدىكپەن سىتسەپ، ار-داقتى ادام بولۇعا، ناغىز ادام بولۇعا، ىمورالدى ادام بولۇعا، پاسىق نىيەتتىن اۋلاق ادام بولۇ، خالىققا پايدالى ادام بولۇعا قۇلىشۇ كەرەك. ادال، كىرىشكىسىز، جاۋاپكەرىشلىك ارقالاپتىن جوعارى ساپالى اماماندا-ھان كادرلار قوسىن قۇرىپ، پارتيا سىتىلى، پاكىتتى قۇرىلىسىن ۇزدىك-سىز كۇشەيتىپ، شىرىكتەسۇگە باتىلى بارماۋدى، شىرىكتەسۇگە مۇكىند-ىدك بەرمەۋدى، شىرىكتەسۇدى وينا الماۋ